

Uppföljning målområde produkter och avfall 2019

Mål i miljöplan 2017-2020	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend
Samtliga prioriterade produktområden ska stödja en hållbar utveckling	-	1 av 7	1 av 7	2 av 7	●

Sammanfattning

När miljöplanens nästa sista år ska redovisas är det två av 7 prioriterade produktområden som visar en tydlig positiv trend. Dessa är *byggvaror* och *möbler och inredning*. Inom de andra områdena går det långsamt framåt. Bilden över produktflöden börjar klarna men än är vägen lång till mål. Avfallsmängderna minskar något och återbruk av begagnade möbler och inredning ökar, fler produkter av biobaserad och förnybar råvara handlas upp, trots detta ser vi att området inte rör sig framöver önskad takt.

Nedan följer en närmare beskrivning av aktiviteter inom de olika produktområdena samt exempel från regionens olika verksamheter.

Byggvaror

Västfastigheter följer årligen upp byggavfallet utifrån tre utgångspunkter; återvinningsgrad av den totala mängden byggavfall i produktion (ej rivningsavfall), antal kg avfall per m² (beräknad på total mängd byggavfall exkl. rivningsavfall) och andel procent rent trä- och gipsavfall av den totala mängden byggavfall.

Efter 3 års uppföljning och 12 olika projekt, ser vi ett positivt resultat vilket är att återvinningsgraden är så hög och de flesta projekt följer EU:s krav på minst 70 % återvinning av den totala mängden byggavfallet. Västfastigheters eget mål om max 30 kg avfall/m² varierar kraftigt mellan projekten. Ett förbättringsområde är den stora andelen ”rent trä och gips” som slängs som avfall, något som Västfastigheter måste arbeta mer med i projekten framöver. Åtta av tolv projekt ligger över 30 %. Endast 4 projekt har en låg förekomst av ”rent trä och gips”.

2019

Projekt	ÅV-grad	Avfall kg per m2	Rent trä och gips	Typ av projekt
1. KSS TM-Huset	85%	51	16%	Nybyggnads
2. Nya Regionens Hus Gbg	67%	21	31%	Nybyggnads
3. Nya Kungälv Sjukhus 16-18	68%	31	32%	Nybyggnads
4. KSS Hus 03 plan 6 och 7	76%	122	61%	Ombyggnad
5. KSS Hus 03 plan 4	76%	18	57%	Ombyggnad

2018

Projekt	ÅV-grad	Avfall kg per m2	Rent trä och gips	Typ av projekt
1. Nya Kungälv sjukhus	77%	0,02	32%	Nybyggnads
2. Sahlgrenska Guldhedsgatan	98%	114	2%	Ombyggnads
3. SÅS byggnad 6, 7 och 13	73%	28	31%	Ny- och Omb.

2017

Projekt	ÅV-grad	Avfall kg per m2	Rent trä och gips	Typ av projekt
Borås VF kontor	75%	17	27%	Ombyggnads
Östra Med. Mottagning	70%	1	7%	Ombyggnads
Sahlgrenska Låghuset	64%	13	35%	Ombyggnads
Mölndal Hus R	78%	55	6%	Nybyggnads
Sahlgrenska BOIC	73%	3	32%	Nybyggnads

Förbrukningsprodukter

Re:sourceprojektet ”Återvinning av sjukhustextil” har avslutats. Projektet har gett kunskap om hur regionen kan ställa krav vid upphandling av engångstextil för att optimera för återvinningsprocessen. En demoprodukt i form av klickgolv till våtutrymmen/balkonger har tillverkats av de insamlade operationsmössorna och besöksrockarna från VGR och Region Uppsala.

För att utvidga och optimera insamling av plast genomfördes hösten 2019 ett pilotprojekt på utvalda vårdavdelningar. Särskilt värdefulla fraktioner av plastförpackningar samlades in och analyserades med avseende på innehåll, kvalitet och lämpliga mottagare inom återvinningsledet. Projektet har gett kunskap om hur VGR på bästa sätt ska ta hand om och öka värdet på det plastförpackningar som används i regionen. Projektet finansierades av Naturvårdsverket. Erfarenheterna från projektet kommer att användas vid framtida upphandlingar av så väl avfallsentreprenör som produktområden innehållande plastförpackningar.

Bild 1 Projekt Vårdensplastavfall för nytt liv, där plastförpackningar samlades in och analyserades för bedömning av kvalitet på återvunnen råvara.

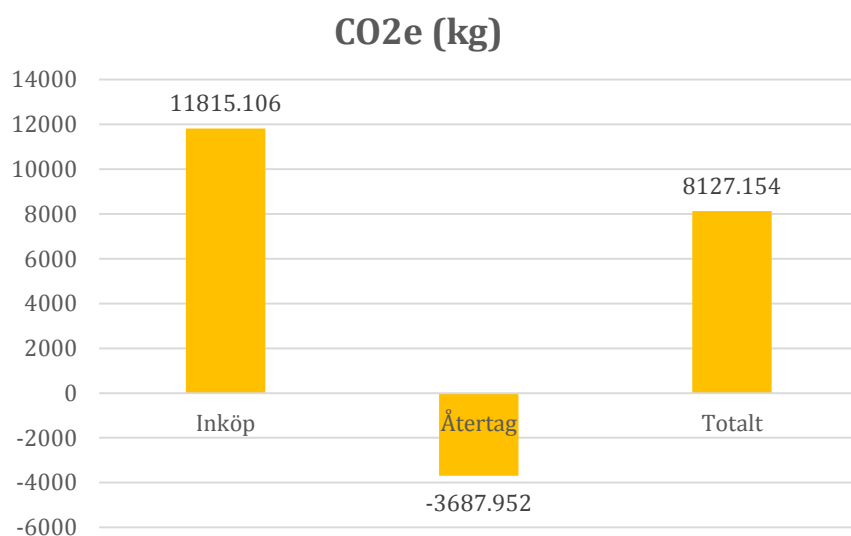
För att stimulera efterfrågan på biobaserad och förnybar råvara upphandlade Västra Götalandsregionen 2018, medicinbägare av sådan kvalitet där producenten garanterar motsvarande mängd biobaserade råvara i sin produktion som VGR köper medicinbägare för, så kallad massbalansprincip. Dessa medicinbägare började levereras till VGR under 2019 till en mängd motsvarar 27% av inköpta medicinbägare. Totalt köpte VGR 4,5 miljoner medicinbägare 2019, vilka tillsammans motsvarar 9 ton plast. I år var 2,4 ton av den nya varianten. Nästa år kommer alla medicinbägare av bred modell vara av denna kvalitet. De finns också

en smal variant som inte är tillverkad utifrån massbalansprincipen. Den är däremot utvecklad för att ha samma funktion och kvalitet men med 40% lägre materialinnehåll per produkt. Vilket också betyder 40 % minskad råvaruanvändning och 40% minskad miljöpåverkan.

Det är generellt en utmaning att arbeta med förbrukningsprodukter eftersom produktflödena är stora och många samtidigt och det är svårt att få fram statistik.

Elektronik

Fokus för 2019 har varit att kartlägga rutiner och riktlinjer för inköp och hantering av elektroniska produkter. Vi har tittat närmare på återtagsprocessen av datorer och skärmar och de klimatrappporter som VGR avtalsleverantörer tar fram. Detta ger VGR en bild av hur många datorer och skärmar som lämnar VGR och vad man gör med dessa och vilken miljöpåverkan det har. För 2019 har Västra Götalandsregionen också fått en sammanställning av inköpta datorer och den klimatpåverkan de ger upphov till.

Figur 1 Klimatpåverkan, redovisat i koldioxidkvaliteter, från datorer och skärmar som Västra Götalandsregionen köpt under 2019.

Inredning

Etapp 3 av projektet Cirkulära Möbelflöden som RISE projektledde avslutades under hösten 2019. VGR har bland annat tagit fram ”Snabba fakta” dokument för spridning extern för att lyfta fram möjligheter med storskaligt återbruk av möbler vid exempelvis flytt av verksamheter.

Nu är alla hyresgäster på plats i regionens hus i Skövde och Göteborg och resultatet angående återbruk av möbler och inredning landande till slut på mer än

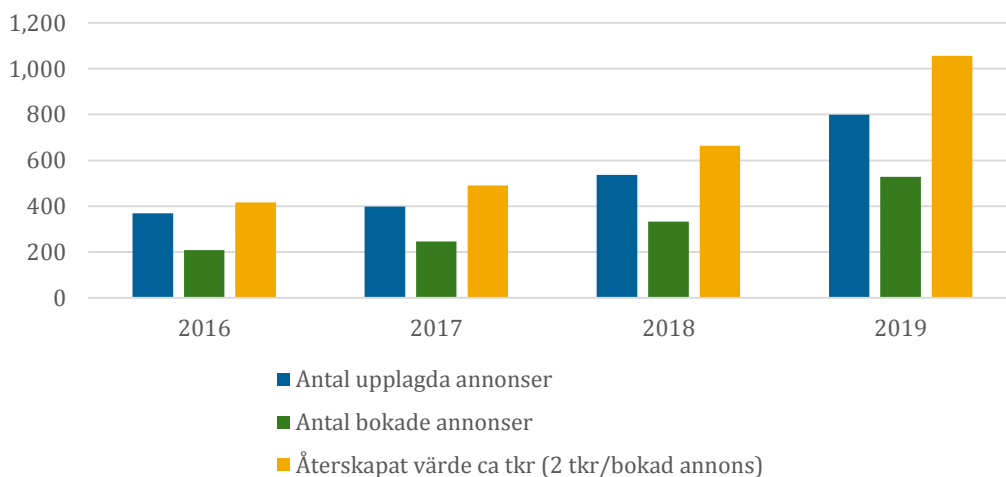
80 %. Alla nyinköpta möbler till regionens hus i Skövde och Göteborg klarar kraven på *Gröna listan*.

Det tidigare samarbetet med Möbelbruket (numera Sajkla) har inte kunnat förlängas då projektet avslutats och något avtal med Sajkla inte har kommit till stånd. Koncerninköp tittar nu närmare på hur en upphandling av begagnade möbler och renoveringstjänster kan göras och hur ett sådant avtal kan komma att se ut.

Koncernkontoret och Regionservice har under året gjort en gemensam utredning av möjligheten att ställa om till cirkulära möbelflöden i VGR. Det är idag är det en utmaning att arbeta med cirkulära möbelflöden inom VGR eftersom möbler och inredning ägs av förvaltningarna själva och beställningar sker av många olika beställare

Under året har möjligheterna att få ut statistik från regionens egen bytessajt för möbler och inredning, Tage, förändrats och gjorts enklare och tydligare. Fler förvaltningar har också lagts till, vilket innebär att fler har VGR verksamheter har möjlighet att återbruka möbler. Totalt har 528 annonser hittat nya ägare i Tage 2019. Detta är en ökning med 59% jämfört med föregående år och en besparing på drygt en miljon kronor jämfört med om dessa möbler hade köpt in nya. Av de 799 annonser som lagt in i Tage under året har 66% hittat nya ägare.

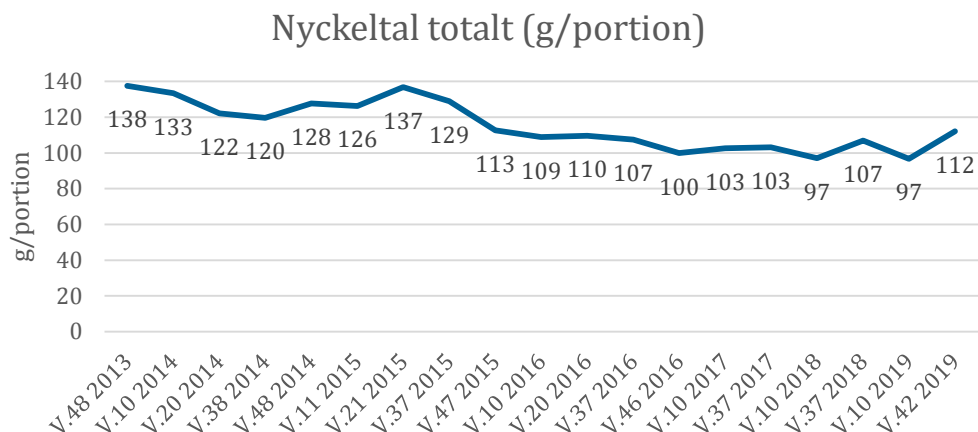
Statistik Tage 2016-2019

Figur 2. Uppföljning av användningen av Tage 2016-2019.

Livsmedel

Mängden matsvinn från sjukhusens produktionskök och restauranger minskade från 107 gram/portion vid sista mätningen 2018 till 97 gram vid första mätningen 2019 för att sedan öka till 112 gram vid sista mätningen 2019. Mätningarna av vårdavdelningarnas matsvinn har också skett vid två tillfällen under året. 11

Figur 3. Tidslinje som visar medelsvinn i g/portion sedan matsvinnsmätningarna startade 2013

sjukhus deltog och matsvinn mättes på 85 vårdavdelningar vid första tillfället och 88 vårdavdelningar vid andra tillfället. Medelsvinnet vid båda dessa tillfällen var 106 g/portion.

Under 2019 har Sahlgrenska Universitetssjukhuset genomfört ett matsvinnprojekt med tre deltagande enheter i syfte att kartlägga hur arbetet med att minska matsvinn på SU kan utvecklas. Planen är att under 2020 arbeta vidare med kartläggning av verksamhetens behov av insatser för att minska matsvinnet.

Textilier

Andelen ekologisk bomull uppskattas till 3%. Detta är en minskning från föregående år då denna siffra låg på 8%.

En tvådagarskonferens på temat ”hållbara textilier” arrangerades i Borås i oktober 2019 med syfte att öka samverkan mellan regioner och bransch, och driva utvecklingen av mer hållbara produkter. En samverkansgrupp för hållbara textilier har också bildats mellan olika enheter i Västra Götalandsregionen.

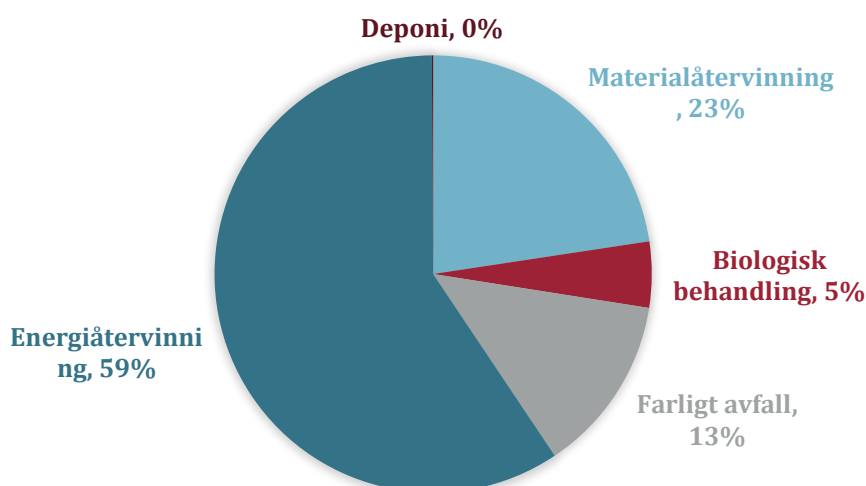
Under 2019 har regionen upphandlat ett avtalsområde för Regionservice kläder som består av cellulosafibern lyocell istället för bomull i kombination med polyester. Andra miljökrav i textilupphandlingar har för vissa produkter lett till

minskad förbrukning av kemikalier och vatten vid färgningsprocesser, minskade volymer vid transport och minskad energiförbrukning vid torkprocessen. Återvunnen polyester kommer att användas för produktion av täcken.

Avfall som VGR genererar

Den totala mängden avfall minskar under 2019 med 2 % procent från 9 614 ton 2018 till 9 422 ton 2019. Materialåtervinningsgraden ligger på 26% för 2019 jämfört med 22% 2018. Målen att avfallet ska minska mellan 2017 och 2020 blir svårt att nå. Mängden avfall går lite upp, vilket troligen har verksamhetsrelaterade orsaker, så som antal patientnätter, antal förlossningar etc. Vi ser också vissa avvikelser som att entreprenörer som är inne på sjukhusområdena kastar fel och inte använder avsedda containrar för exempelvis byggavfall.

FÖRDELNING AV BEHANDLINGSKATEGORIER AVFALL 2019

Figur 4. Diagram som visar procentuella fördelningen mellan olika behandlingskategorier för 2019.

På Södra Älvsborgssjukhus (SÄS) har man under 2019 genomfört ronder i miljörum tillsammans med Regionservice för att se om avfallshanteringen fungerar som den ska. Där avvikelser fanns har avdelningen informerats om dessa och uppmanats att åtgärda dessa. Ett informationsmaterial om hur smittförande- och läkemedelsavfall ska hanteras har tagits fram och skickats till chefer för genomgång på APT. Miljöenheten på SÄS har också deltagit på 28 APT och informerat om hantering av smittförande- och läkemedelsavfall.

Avfallshanteringen inom VGR är en utmaning då samtliga förvaltningar har eget ansvar över avfallet, förutsättningarna i fastigheterna ser olika ut och ofta är begränsade samt att det idag inte finns några regionala rutiner för sortering. Arbetet med en tydligare ansvarsfördelning av avfallshanteringen har fortsatt under året och drivs framförallt av Regionservice och Västfastigheter.

Mer information

- Hittar du på intra.vgregion.se/uppfoljningmiljo eller www.vgregion.se/uppfoljningmiljo

Har du frågor kring resultatet? Kontakta miljöstrateg Jonna Bjuhr
Männer, jonna.bjuhr.manner@vgregion.se